

DEBATT OCH REFLEXER

Självfinansieringen

inom industrien ställdes under ordentlig debatt av riksdagsman Yngve Holmberg i Sv. T. nr 9/64. Han ville inte godkänna det kollektiva sparandets metod som den rätta från människornas synpunkt och inte heller ville han gå med på en kapitalbildning som i princip utgår från ett sparande inom företagen. Bägge systemen låser enligt hans uppfattning fast förmögenhetsbildningen och försvårar en breddning av ägandet. Hr Holmbergs artikel har diskuterats ingående i pressen. Bl. a. anser *Helsingborgs Dagblad* (h) hans beskrivning av läget utomordentligt intressant:

Den sätter fingret på en öm punkt i aktuell ekonomisk debatt och för in ett moment av ideologi, där man alltför ofta stirrar sig blind på praktiska problem och glömmer att ta hänsyn till frågan hur vi innerst vill att samhället skall se ut om 10—20 år. Det är dock svaret på den frågan som är avgörande när man skall försöka finna skiljelinjen mellan socialdemokratisk och borgerlig samhällsuppfattning på sikt.

Västgöta-Demokraten (s) är dock inte förtjust, och annat hade heller inte varit att vänta. Efter att i detalj ha diskuterat hr Holmbergs nya och konstruktiva förslag, säger tidningen något ologiskt:

Sanningen är att högern har inte en enda praktisk anvisning om hur man skall kunna ersätta det sparande som nu sker inom statsbudgetens ram och genom ATP-fonderingen med någon form av enskilt sparande. Ansvariga finansmän inom det enskilda närings-

livet trycker i stället nu på att detta sparande är för litet. Det finns endast ett sätt att med bevarad samhällsekonomi privatisera detta sparande, nämligen att låta detta sparkapital stanna hos de relativt få människor som redan har så stora inkomster att de har alla sina konsumtionsbehov uppfyllda. Det förs man inte säga.

Nej, det vill man verkligen inte säga på högerhåll. Att man på den socialdemokratiska sidan inte har något till övers för att sprida ut ägandet på så många människor som möjligt, är i och för sig inte något nytt. Det vittnar endast om den stora skiljelinje som går mellan den kollektivistiska socialismen och den ägardemokrati, som högerpartiet vill förverkliga. *Borås Tidning* (h) understryker:

Ej minst därför att vi här i landet står vid eller mycket nära den s. k. skattegränsen borde även regeringen och riksdagsmajoriteten vara intresserade av att hålla nere skattetrycket genom att stimulera det enskilda sparandet. Frågan om att åter skapa goda förutsättningar för kapitalbildning i sådana former förtjänar under alla omständigheter att ingående debatteras.

ATP-frågan

togs upp i en ledare i Sv. T:s sista nummer 1964, vilket föranledde pressen och särskilt fp-tidningarna till omfattande spekulationer. *Blekinge Läns Tidning* (fp) spådde felaktigt:

Troligen kommer högern att krångla sig ur sitt dilemma genom att föra en argumentering liknande den som nu

förs av Svensk Tidskrift och i stället ansluta sig till de andra partiernas linje i pensionsfrågan. Högern kan ju inte gärna både avstå från ATP-förslaget och gå emot en skattefinansierad pensionsförbättring.

En annan fp-tidning, *Ljusnan*, kommenterade i liknande riktning:

Vi har en smula svårt för de språkligt inflationsbemängda klyschorna "reträtt", "tillnyktring" och dylikt och nöjer oss i stället med reflektionen, att det egentligen var bra synd, att inte denna realistiska syn på pensionsfondens betydelse för kapitalbildningen kom till uttryck hos högern redan från exempelvis juni i fjol. Vi tillåter oss också uttrycka förhoppningen, att tanken, när den nu äntligen dykt upp, skall visa sig äga en god genomslagskraft.

Dagens Nyheter (fp) ville liksom fp-pressen i övrigt gärna tyda Sv. T:s ledare något förhastat så, att vi skulle ha accepterat tidningens egen inställning i frågan:

Och i själva verket har tidskriften därmed accepterat den avgörande invändningen mot högerns ATP-utspel, nämligen att det samhällsekonomiskt hängde i luften; dess kärnpunkt var ju att man nu skulle minska takten i fondbildningen och att redan fonderade medel skulle delas ut till konsumtionsändamål. Svensk Tidskrifts aktuella ståndpunkt tycks däremot vara helt i linje med den som hela tiden har intagits av alla partier utom högern.

Dessa kommentarer ger oss inte anledning till annat än ett påpekande av att Sv. T. inte ändrat ståndpunkt. Redan i en ledare sommaren 1964 (nr 7) framhöll vi, att det dåvarande högerförslaget innebar, att medel som eljest skulle tvångssparas genom AP-fonden i stället skulle tas i anspråk för konsumtionsändamål, och att frågan i så fall vore hur detta sparande i samhället skulle kunna åstadkommas på andra vägar. Med den uppläggning som högerpartiet vid årets riksdag givit sitt förslag borde vägar öppna sig för en mera sansad

och fruktbar diskussion om ATP och fondbildningen än som hittills skett.

Aftonbladet och barnavdragen

Aftonbladet (s) polemiserar mot det krav på barnavdrag, som framfördes i förra numret av Sv. T.:

I själva verket innebär varje stöd till barnfamiljerna att man tar samhällsresurserna i anspråk och låter andra grupper betala. Men stöd i form av barnbidrag medför att alla barn får lika mycket, medan stöd i form av skattelättnader leder till att familjer med höga inkomster gör den största förtjänsten. Det är en skillnad som högern inte brukar berätta om.

Får vi erinra om att Kurt Samuelsson i *Aftonbladet* nov. 1963 skrev en artikel under rubriken "Hur förträffliga är barnbidragen?", för övrigt kommenterad i Sv. T. nr 10/1963. Därvid uttryckte han det så, att det inte är säkert att det som en gång varit bäst — d. v. s. barnbidragen — förblir det i evighet. Tvärtom ansåg hr Samuelsson då, att om man vill åstadkomma en ekonomisk utjämning mellan familjer med och utan barn måste denna ske genom att även barnens levnadskostnader beaktas vid beskattningen. Avsaknaden av ortsavdrag för barn, sade hr Samuelsson, var en brist och en inkonsekvens i vårt skattesystem. Och skatteberedningen kom också mycket riktigt till samma slutsats, då man konstaterade att barnavdrag måste bedömas som ortsavdrag, "i och för sig lika berättigade som de för ensamstående och makar utgående avdragen". LO påpekade i sitt remissyttrande, att avdragsmetoden ger möjligheter "att anknyta skatteförmågeberäkningen mer direkt till de faktiska barnkostnaderna". LO ansåg det också angeläget, att "barnkostnaderna i ökad grad på-

verkar bärkraftsbedömningen vid beskattningen". Hur skulle det vara, om Aftonbladet följde sin chefredaktörs och även LO:s uppfattning och i stället stödde det nu föreliggande högerkravet om avdrag med 1.000 kr. för varje barn under 18 år. Eller låt oss direkt citera ur Kurt Samuelssons artikel, där han polemiserar mot barnavdragens vedersakare:

Hur vore det, också om det kan synas mycket begärt, med någon liten reda i tankegångarna, med någon liten ansträngning att söka få resonemangen att hänga logiskt samman?

Gymnasienedrustningen

blev föremål för ingående kommentarer i Sv. T:s båda sista nummer föregående år. *Skånska Dagbladet* (cp) är irriterat över vår kritik och invänder gentemot Sv. T:s argumentering mot den relativa betygssättningen:

Lärarna har väl någon erfarenhet av kunskapsstandard och kommer nog att se till att kunskaperna håller måttet. I annat fall skulle det vara sabotage mot undervisningen, något som vi för vår del inte kan tro på.

Sancta simplicitas! Tänk, om det vore så enkelt. Tänk, om vi för det första hade tillräckligt många kvalificerade lärare. Tänk sedan, om dessa lärare verkligen fick undervisa efter undervisnings- och kursplaner, som verkligen garanterade ett bibehållet kunskapsmått. Men *Skånska Dagbladet* låter sig inte nedslås av sådana bagateller utan konstaterar:

Vi tror att vi med förtröstan kan se fram emot resultatet av gymnasiereformen under förutsättning att utbyggnaden inte bromsas av finansiella orsaker och att man inte nonchalerar planeringen. Denna har som bekant gått en aning dåligt på en hel del områden, men hur skulle planeringen ha varit om inte oppositionen funnits?

Chrounschough själv hade inte kunnat säga det bättre!

Mittenmyten

som belystes i förra numret av Sv. T. har blivit föremål för åtskilliga kommentarer. Författaren hänförde MbS ledning till mittenmytens anhängare. *Kvällsposten* (MbS) reagerar surt och säger sig tro, att mittensamverkan i bästa fall kan vara ett steg på vägen mot en enad borgerlighet.

Men naturligtvis är det på tok att påstå att MbS inte vill utforma ett alternativ till socialdemokraternas politik. Ett sådant alternativ måste dock baseras på social och liberal grund. Det innebär således en politik som i långa stycken ansluter sig till den som förs av mellanpartierna. Några reaktionära får självfallet inte förekomma. En myt, ömt omhuldad av de mörkblå inom högerpartiet, är däremot att en sådan politik innehåll nödvändigtvis skulle bli "utslätat".

MbS-organet har fallit offer för ordets makt. I ovan citerade lilla avsnitt förekommer "social", "liberal", "reaktionär" och "mörkblå". Vi hänvisar till den diskussion om de terminologiska problemen som i detta nummer förekommer på avdelningen Dagens frågor. När det gäller sakinnehållet förefaller det uppenbart, att KvP har mera till övers för mellanpartiernas politik än högerpartiets, vilket för övrigt framgått genom den frenesi, varmed man numera angriper högerpartiet. Tidningen har ju för övrigt gått så långt, att den direkt förklarat sig arbeta för en "klyvning av högerpartiet". Är detta MbS' "alternativ"? Vad gäller innehållet i mellanpartiernas politik, sådan den hittills presenterats inför riksdagen i år, finns det knappast något som motsäger påståendet att det är "utslätat".